

LE CAGADOU PROVENÇAL

Com és sabut, els “*santons de crèche*”, de Provença, mostren una evident semblança tipològica amb les figures casolanes de pessebre de Catalunya. Així, hi trobem representats personatges ben coneguts per nosaltres, com són la bugadera, el pescador, el caçador o el capellà amb el paraigua, al costat d'altres molt originals, com és el cas de l'alcalde, del carter, del geperut o dels jugadors de petanca. Tanmateix, fins ara no teníem notícia de la presència als pessebres provençals d'una figura ben popular i habitual a casa nostra: el caganer.

Figura 1

Doncs bé, recentment els figuraires de Marsella i rodalies han aportat uns nous elements a la seva iconografia pessebrística, que responen a la denominació de “*le cagadou*”. Segons ens hem informat, aquest terme prové del verb que en llengua occitana expressa l'acció de defecar, i també s'utilitza per fer referència a tota mena d'indrets poc higiènics.

Figura 2

Dels esmentats elements se'n troben tres variants. La primera reproduceix una cabana camperola típica, feta de nyap amb taulons recuperats de la granja, que es situava al fons del jardí i s'utilitzava com a comuna (Fig. 1), amb uns quants animalots al seu voltant. La segona variant és la mateixa comuna amb un personatge incorporat a dintre que fa de ventre, i en alguns casos amenitza la seva tasca amb la lectura d'un diari (Fig. 2). Finalment, la tercera correspon a un individu molt semblant al caganer del nostre pessebre, alliviant-se en plena natura (Fig. 3) i “assaborint el paisatge proper, així com el cant dels ocells i el curs dels núvols en el cel”. Val a dir que aquests subjectes poden ser de sexe masculí o femení, i pertànyer a les dues variants de “*santons*” típics de Provença, és a dir, les petites figures d'argila policromades similars a les nostres (Fig. 3), o les més grans, semblants a les nines de joguina i vestides amb roba (Fig. 2).

Figura 3

Pel que fa a la interpretació de la presència dels “*cagadous*” en el paisatge pessebrístic, aquesta qüestió no ha estat motiu de discussions tan exhaustives com la del caganer en el pessebre català. Així doncs, els provençals han optat per adjudicar-li la propietat de la bona sort, a semblança d'unes antigues figures franceses que representen, fent joc, un home i una dona que es troben satisfent les seves respectives necessitats majors, i reben la denominació de “*portebonheur*”.

Jordi Arruga